

PETER MARKIČ, VODJA SLOVENSKE ŠOLE ZA NEPALSKE GORSKE VODNIKE

Šola, ki je reševala življenja

Slovenci so 40 let prostovoljno poučevali Nepalce za varne vzpone v Himalaji – Tisoč tečajnikov se je izobrazilo v slovenski šoli pod Anapurno – Duh prostovoljstva živi, dokler nihče nič ne zasluži

Katja Petrovec

Pred 43 leti je v Manangu v Nepal, idilični vasi pod strmimi stenami Anapurne, zrasla šola za gorske vodnike, ki je postala sinonim za nesebično pomoč in prostovoljstvo. Za brezmejno voljo in tovarštvo med dvema kulturno in religiozno tako različnima narodoma, kot so Slovenci in Nepalci, a po drugi strani enakima po njihovi gorjanski duši. Šola je postala most, ki je povezal dva različna svetova v neponovljivo zgodbo.

Slovenska šola za nepalske gorske vodnike je edinstvena v gorniškem svetu in plod enega največjih vizionarjev v slovenskem alpinizmu, **Aleša Kunaverja**, ki ga Šerpe, ljudstvo pod najvišjimi vrhovi Himalaje, niso pustili ravnodušnega. Vedel je, da bodo postali vzponi v Himalaji vse zahtevnejši, Šerpe, ki so delali kot gorski nosači, pa tehničnega znanja zanje niso imeli. »Naučimo jih loviti ribe,« je bil njegov moto. In so jih naučili.

Številni slovenski inštruktorji so se zvrstili v šoli v Manangu, zdravniki in vodje šol, ki so po Kunaverjevi smrti nadaljevali njegovo delo ter sledili poslanstvu, ki ni uspelo do tedaj nobeni veliki alpinistični naciji, ki so prve posegale po najvišjih vrhovih sveta. Njihovo delo je ostalo prostovoljno celih 40 let, dokler se ni sodelovanje med slovensko in nepalsko planinsko zvezo pri šolanju uspešno končalo. Šola je z znanjem, ki ga je dala domačinom, ne le izboljšala njihova življenja, temveč jih tudi reševala. Hvaležnosti, s katero so prepojeni njeni zidovi, ni mogoče meriti z ničimer.

V poklon več generacijam Slovencev, ki so živeli in izpeljali ta mednarodni humanitarni projekt, je letos izšla tudi knjiga **Z znanjem do zvezd**. Med njimi sta bila tudi alpinista **Peter Markič** in **Bojan Pollak**, prvi

je po smrti Aleša Kunaverja leta 1984 nadaljeval njegovo delo in vodil šolo deset, drugi kar 25 let. »Le malokatera stvar na svetu deluje tako dolgo na prostovoljni bazi. Zakaj? Ker imamo radi Nepal. Tja hodimo plezat, ženeta nas avantura in pripravljenost pomagati ljudem, da lažje živijo in preživijo,« je Markič odgovoril na vprašanje, od kod volja številnih Slovencev, ki so nadaljevali Kunaverjevo poslanstvo.

Kdaj ste šli prvič v Nepal in kakšni so bili vaši vtisi?

»V Manang sem šel prvič leta 1985, ko je potekal peti tečaj. Štiri leta prej pa sem bil na odpravi v južni steni Lotseja, kjer sem spoznal Nepal, Nepalce in višinske nosače. Južna stena Lotseja je bila tehnično tako težka, da višinski nosači niso mogli sodelovali pri nadelavi smeri, temveč so pomagali le pri transportu. Potrebovali bi alpinistično znanje. So pa to res dobri ljudje in z nekaterimi smo še danes prijatelji. Pristrčni so, otroški, igrivi.«

Ste imeli v šoli kaj težav zaradi te njihove igrivosti?

»Ne, razen tega, da je bilo treba pri kakšnem vozlu in manevru narediti konec šali in poudariti, da je lahko situacija nevarna, če vozel in manever nista pravilno narejena. Potem so se zresnili. So bili pa v šoli tečajniki z različnimi izkušnjami. Nepalska planinska zveza je vsako leto razpisala tečaj, prijavilo se je tudi več kot sto tečajnikov, nato so naredili selekcijo in jih sprejeli do 30. Nekateri niso imeli nobenih izkušenj, drugi so bili že na osemtisočkah. Tisti, ki so bili izkušeni, so kasneje postali inštruktorji v šoli. Eden najbolj navdušujočih podatkov zame je, da je bilo nepalskih inštruktorjev ravno toliko kot slovenskih,

to je okoli 40 v 40 letih, in so lahko predavali v nepalščini. Lani je nepalska odprava kot prva v zgodovini pozimi dosegla vrh K2, polovica članov je bila tečajnikov naše šole.«

Vam, ko pomislite, da ste bili del te zgodbe, ob takih mejnikih postane toplo pri srcu? Ste ponosni?

»Seveda je človek ponosen in toplo mi je ob teh dosežkih. Toda še posebno ob dejstvu, da smo vsaj polovici od 800 do 1000 tečajnikov, kot jih je šlo skozi šolanje, spremenili življenje. Začeli so se poklicno ukvarjati s trekkingom in vodenjem, z delovanjem na odpravah. Vsakič znova ugotovimo na predstavitvi knjige **Z znanjem do zvezd**, da četudi smo rešili le eno življenje, ko smo jih usposobili za varno hojo v hribe, se je splačalo. To mi največ pomeni. Ti ljudje so lahko začeli opravljati poklic gorskega vodnika in so zadnjih deset let tudi člani mednarodne gorniške zveze.«

To je bil tudi eden od razlogov, zakaj je Aleš Kunaver želel vzpostaviti šolo za gorske vodnike, da bi usposobila domačine in jih oplemenitila z znanjem. Kaj ste si vi zadali v teh desetih letih, ko ste bili njen vodja?

»Stalni cilj je bil zagotavljati finančna sredstva za delovanje šole, veliko je pomagala tudi komisija za odprave v tuja gorstva in Tone Škarja. Skrbeti je bilo treba za razpise in izbiro inštruktorjev. Leta 1990 smo tudi zamenjali streho na šoli, ki jo je zamakalo. S sabo smo vzeli arhitekta, Klemna Kobala, ki je doma narisal streho, in nekaj ljudi, večjih takega dela. Les smo naročili v dolini, preostali material pa prinesli na hrbtih. Osem dni je bilo treba hoditi do šole, do katere se sedaj pripelješ praktično z avtom. Streho bi bilo

treba narediti še nad učilnico, a ni bilo nikoli ne denarja ne volje za to. Poleg tega tečaji niso bili vedno v Manangu. Šola je živela le en mesec na leto in to je bil problem. Imeli smo željo, da bi jo uporabljali tudi za komercialne namene, ker so tam le dan hoda stran pet- in šesttisočaki, toda razumevanja za to ni bilo. Tako pa smo vsakič, ko smo prišli tja, tri dni šolo popravljali, ker praktično nikoli ni bila dokončana. Ni imela ne svoje vode ne elektrike. Sedaj pa so v vasi zrasli hoteli s toplo vodo in elektriko in šola ni več konkurenčna, čeprav leži ob drugi najpopularnejši trekingu poti v Nepal, to je trekingu okoli Anapurne.«

Čemu predpisujete, da je bila zgraditev take šole sploh mogoča? Na tisoče kilometrov stran pod osemtisočaki se gradi šola, dneve in dneve nosite materiale ... Zdi se, kot bi brali roman.

»Da, precej poetično je. Aleš je bil vizionar in je vedel, kam se bodo stvari zapeljale, po drugi strani pa je bil zelo uspešen poslovnež. Govoril je pet do šest jezikov in v času Jugoslavije mu je uspelo dobiti denar za začetno investicijo. Res so bili pogumni v tem, v okolici sta bila le les in kamen, namesto malte so imeli malo cementa, malo blata in so zlagali kamne. Gradbenika, ki sta bila zraven, sta bila zelo požrtvovalna.«

Bi bilo kaj takega mogoče udejanjiti tudi sedaj?

»Če bi se našli kakšen vizionar in pravi ljudje, bi bilo mogoče, vendar so bili tisti časi čisto drugačni, zato je težko kar koli primerjati. Po eni strani je danes lažje, po drugi bolj zahtevno. Duh prostovoljstva živi, dokler nihče nič ne zasluži. To vidimo na primer pri gorski reševalni službi, ki deluje na prostovoljni in humanitarni bazi. Ko nekdo nekaj dobi, duh prostovoljstva hitro upade.«

Zanimivo, da med tistimi, ki ste delovali v šoli, tečajniki in pomočniki

ni bilo razlik.

»To hierarhijo smo želeli čim manj poudarjati, tudi na odpravah. Klicali so nas sahibi (gospodje), a tega nismo želeli in smo to razliko tudi s pomočjo šole zmanjšali, saj smo bili enakovredni. Ogromno prijateljstev se je stakalo med Slovenci in Nepalci, vsak, ki je bil nekajkrat tam, ima kakšnega prijatelja. Obiski Nepala so bili zame zelo sporočilni. Tam vidiš otroke, ki se ne igrajo z lego kockami, ampak s starimi 'feltnami', a so prav tako srečni. Vsakič, ko sem prišel domov, kakšnega pol leta ni bilo nobenih težav, nisem se vznemirjal zaradi nepomembnih stvari.«

V alpinizmu niste več dejavni. Kako to?

»Po Lotseju sem bil leta 1983 še na odpravi v Pamirju, šolo v Manangu sem vodil do leta 1994, ko sem to zaključil, sem nehal tudi plezati. Na kakšne turne smuke sem še šel, ker ni bilo potrebnega toliko treninga in vaj. Sedaj se ukvarjam z drugimi stvarmi, kolesarim, hodim na morje, ker imam tudi morje rad, uživam v službi. (Markič je psiholog in zaposlen kot predavatelj na Šoli za ravnatelje, op. a.)«

Je bila tudi za vas, kot za mnoge alpiniste, odprava v Himalajo izpolnitev želja?

»Večina alpinistov si je želela priti na odpravo. Sam sem še psiholog in me je to zanimalo tudi s poklicnega stališča. Ko sem bil leta 1979 vodja odprave v Južno Ameriko, sva s sodelavcem naredila iz tega diplomsko nalogo. Aleš Kunaver je bil zelo naklonjen raziskavam poleg samih odprav, imel je posluš za to. Na Makalu je vzel s seboj še geologa in fiziologa, na Lotse pa tudi mene, delal sem psihološke raziskave in bil tako v dvojni vlogi. Uskladili so se mi stroka, hobi in način življenja.«

Potem ni bilo vse le strogo športno.

»Alpinizmu bi težko rekli šport, vsaj

takrat še ne, šele za odpravo na Everest leta 1979 so bili narejeni prvi načrti treninga za člane. Sedaj je seveda vse dodelano in so alpinisti športniki, kot vsi drugi, čeprav je alpinizem še vedno nekaj več, kot radi rečemo. Alpinisti so med vsemi športniki zagotovo napisali največ knjig.«

Ko pogledate nazaj, kje vidite pomen te šole in širšega sodelovanja, ki ste ga v Nepal napisali Slovenci?

»Največja vrednost je, da smo te ljudi naučili varno hoditi po hribih, da smo jim dali boljši kruh in je bilo s tem rešeno marsikatero življenje. Kot drugo pa smo se tudi sami veliko naučili od Nepalcev, o življenju in modrovanju. Nekaterim je bil budistični način razmišljanja zelo blizu, ker poudarja trenutek, nekaj, česar mi ne znamo, to je biti tukaj in zdaj. Danes rečemo temu čuječnost. Ljudje tam ne razmišljajo le, kako je bilo in kako bo, ampak kako živeti današnji dan, biti srečen in hvaležen s tistim, kar imaš.« ■

»Obiski Nepala so bili zame zelo sporočilni.

Tam vidiš otroke, ki se ne igrajo z lego

kockami, ampak s starimi 'feltnami', a so prav tako srečni.

Vsakič, ko sem prišel domov, kakšnega pol leta ni bilo nobenih težav, nisem se vznemirjal zaradi nepomembnih stvari.«

Peter Markič je bil po smrti Aleša Kunaverja prvi vodja slovenske šole za nepalske gorske vodnike. Vodil jo je deset let.